

GUSTÁVOVI HUSÁKOVI

Bratislava 2. januára 1948

Milý Gusto!

Vo veci subvencie pre Slovenskú ligu tunajší úrad určil Slovenskej lige smernice pre použitie subvencie v zmysle listu, ktorý si mi v tejto záležitosti písal.

Po dohode so Slovenskou ligou na porade, kde bolo zastúpené Povereníctvo vnútra, informácií, Matica slovenská a Slovenská liga dáva PŠO Slovenskej lige subvenciu vo výške 1,000.000 Kčs za týchto podmienok:

1. Slovenská liga zakúpi 10 filmových aparatúr Alma à 38.000.— Kčs spolu Kčs 380.000.—.
2. Zakúpi 2 pojazdné autá (výstroj film. aparatúry s agregátom) spolu Kčs 320.000.—.
3. Obsluha áut a rôzne: spolu Kčs 100.000.—.
4. Zvyšok Kčs 200.000.— na organizačnú prácu Slovenskej ligy.

Filmové prístroje by dala Slovenská liga k dispozícii okresným osvetovým radám v okresoch Komárno, Dunajská Streda, Šaľa, Parkán, Feledince, Rožňava, Moldava, Kapušany, Rim. Sobota, Krupina, Šahy.

Zbory Slovenskej ligy by v spolupráci vo filmovej sekcii okresných osvetových rád určili plán ako má prebiehať používanie filmových aparatúr v uvedených okresoch. (Do vynechaných okresov mieni kúpiť filmové aparatúry PŠO a z darov z Kanady.)

Stredisko pojazdných áut: Nové Zámky, Košice.

Pojazdným autám by sa vypracoval so Slov. ligou pevný rozvrh práce ako pri „rozhovoroch s roľníkmi“.

Auto i filmové aparatúry sa môžu používať len na osvetové účely.

Slovenská liga oznámi koncom roku Povereníctvu školstva a osvetu, ako splnila uloženú úlohu.

Sumu poskytnutú Povereníctvom informácií by Slovenská liga použila na tlač.

Povereníctvo školstva a osvety si vyhradzuje kontrolu.

V redakčnej rade časopisu *Náš národ* bude mať Povereníctvo školstva 2—3 zástupcov.

Prosím, aby si prijal túto správu a som s pozdravom

Tvoj
L. Novomeský

Povereník školstva a osvety odpovedá tu na list predsedu Zboru povereníkov Gustáva Husáka (charakteristiku pozri v I. zv. *Umenie politiky*... str. 20.) 2. 1. 1948 datovaný 16. XII. 1947, v ktorom sa pripomína uznesenie ZP o tom, že subvencie pre Slovenskú ligu sa môžu použiť „iba na ciele a podľa smerníc“ PŠO a PI. Husák ďalej píše:

„Prosím Ťa, aby si tieto smernice dal urýchlene zostaviť tak, aby veľké subvencie nešli na administratívne ciele alebo na predvolebné agitácie, ale na skutočnú kultúrnu činnosť na južnom pohraničí. Myslím, že by bolo najlepšie priamo prikázať, resp. sa dohodnúť s vedením Slovenskej ligy, ako sa tento obnos rozdelí medzi nižšie organizácie Slovenskej ligy. Pri tejto príležitosti možno si tiež zabezpečiť, aby časopis *Náš národ* nerobil osobnú reklamu niektorým ľuďom, ale aby bezvýhradne slúžil národnej a štátnej politike...“

Slovenská liga (1920—1948) — národno-kultúrny spoločenstvo, ktorý vznikol z podnetu Slovenskej ligy v Amerike (zal. 1907). Staral sa predovšetkým o národný a kultúrny rozvoj Slovákov v národnostne miešaných oblastiach a udržiaval styky so Slovákami v zahraničí. Jeho úlohy sa zväčšili po oslobodení v súvisе s repatriáciou slovenského obyvateľstva z iných krajín. V novembri 1948 sa Slovenská liga zlúčila s Maticou slovenskou. (Základné údaje pri tomto a iných heslách čerpáme tak ako v I. zv. z *Encyklopédie Slovenska*.)

Náš národ — ES uvádza, že tento mesačník venovaný Slovákom v zahraničí nadväzoval na časopis *Slovenská liga* a vychádzal v r. 1943—44. MS vydávala *Náš národ* v r. 1947—49. Časopis sa zameriaval na problémy slovanstva. Šéfredaktorom bol F. Bartošek.

G. Husák poslal 24. III. 1948 nový list o Slovenskej lige: „Tvoju správu ohľadom zlúčenia Matice a Ligy som vzal rád na vedomie, i to, že Ústredný akčný výbor dal na to už príkaz. Ako som Ti už spomenul, chystá Slovenská liga v zahraničí na máj alebo jún dosť veľký kráľ proti nám, ba i akýsi kongres zahraničných Slovákov. Myslím, že je veľmi účelné, aby sa zlúčila Matica s ligou urýchlene a prosím, aby si uvážil, či by tu nemal zasiahnuť Zbor povereníkov, alebo či inak netreba uznesenie Ústredného akčného výboru urýchlif.“

Slovenská liga v Amerike podporovala ľudácku politiku a po druhej svet. vojne, najmä po Februári sa aktivovala proti CSR. O. i. zvolala Svetový kongres Slovákov.

Počas februárových udalostí vznikali v závodoch, úradoch, inštitúciách, školách atď. akčné výbory Národného frontu ako revolučné orgány, ktoré pomohli vykonať historický zvrät. Po Februári sa pričínili o očistu verejného života a o zavedenie diktatúry proletariátu.